

Eppu Nuotio, Maami Snellman ja Sanna Pelliccioni: *Salasana:rakkaus*, Lasten Keskus 2019.

MIKÄ? Eppu Nuotion, Maami Snellmanin ja Sanna Pelliccioniin *Salasana: rakkaus* -kirjassa on pieniä rakkauskertomuksia nuorille. Kirjaisevan ihanat ja elämänmakuiset novellit, tekstiviestit, chättitekstit, kirjeet, runot ja päiväkirjamerkinnot ravisuttavat ja kihelmöivät. Tekstit osuvat suoraan nuoren iholle ja sydämen syövereihin kirjassa, josta jokainen löytää sanan, lauseen, sivun juuri itselleen. Rakkaus kantaa, yllättää, loppuu, alkaa, kestää.

KENELLE? 5.–8.-luokkalaisille nuorille mininovellin kirjoittamisen tueksi.

MITEN? Lue *Salasana: rakkaus* mininovelleja yksin tai ryhmässä. Keskustelkaa mininovelleista.

MIKSI? Tavoitteena on tarkastella mininovellin rakennetta ja kertomista minäkertojan näkökulmasta sekä huomioida kertomuksessa olevan minäkertojan subjektiivinen näkemys tarinan kulusta.

MINÄ

1. Kirjassa on kaksitoista kuvitettua mininovellia rakkaudesta. Jokaisen novellin lopussa päähenkilö esittelee itsensä omanlaisella tyyllillään. Kirjoita itsestäsi samanlainen esittely. Etsi sitten fiktiivinen hahmo ja kirjoita esittely hänestä.

MINÄKERTOJA

2. Kirjoita mininovelli luomastasi hahmosta. Aihe voi olla mikä tahansa. Tässä muutama lause, jolla voit lähteä liikkeelle. Lauseet on poimittu *Salasana: rakkaus* -kirjasta:
 - Mä tapasin kesällä ihanan tyyppin!
 - Tänään tulin kouluun myöhässä, olin ollut hammaslääkärissä.
 - Minä näen sinusta unta.

- Näin sinut eilen. Mutta sinä et nähnyt minua.
- Kun me muutettiin tänne maalle, ajattelin, että mä kuolen.

Hanna van Der Steen: *Punapipoinen poika*. Kvaliti, 2022.

MIKÄ? Hanna van der Steenin säeromaani Punapipoinen poika kertoo 15-vuotiaasta tytöstä Marlista, joka muuttaa kahden ulkomaan vuoden jälkeen takaisin Suomeen. Hän tuntee olonsa ulkopuoliseksi vanhoissa ympyröissä ja alkaa masentua. Onneksi hän törmää lähipuistossa salaperäiseen poikaan Suideen, jonka kanssa keskustelu lievittää pahaa oloa. Mutta mikä pojan oma salaisuus on?

KENELLE? Yläkouluikäisille nuorille säeromaanin tutustumiseen.

MITEN? Lue Punapipoinen poika säeromaani nuorille ääneen. Jos mahdollista, anna nuorten seurata tekstin rakennetta samalla, kun luet romaania. Voit myös antaa nuorten lukea kirjan itse. Keskustelkaa säeromaanista ja sen rakenteesta.

MIKSI? Tavoitteena on tarkastella Punapipoinen poika säeromaanin rakennetta. Säeromaani eroaa perinteisestä romaanista siten, että teksti on jaettu runon tapaan säkeisiin. Sitä onkin kutsuttu aikaisemmin runolliseksi tarinaksi, proosarunoksi ja tarinarunoiksi. Tekstin pituudella ei ole väliä: se voi olla useamman sata sivua pitkä tai lyhyt tarina. Säeromaani kirjoitetaan usein ilman pilkkuja pisteitä ja kaikkia muita välimerkkejä sekä kirjakieltä ja kielioppia.

AJATUKSENVIRTAA

1. Kun olet lukenut tarinan, kokeile lyhyen säeromaanin kirjoittamista. Kirjoita ensin, mitä mieleen tulee, ilman että huomioit välimerkkejä tai kielioppia. Anna vain ajatuksen virrata ja nauti kirjoittamisesta. Sinun ei tarvitse hikoilla oikeinkirjoituksen takia. Ei tarvitse käyttää pilkkuja tai edes lopun pistettä, saati isoja alkukirjaimia.

AJATUKSENVIRRASTA SÄEROMAANIKSI

2. Seuraavaksi voit ryhtyä muokkaamaan tekstiä

Jos haluat, voit muotoilla ajatuksesi tai säeromaanin dialogin kursiivilla. Dialogia tai äänenajattelua ei kuitenkaan ole pakko käyttää, vaan voit kirjoittaa juuri sellaisen säeromaanin, kuin haluat.

Terhi Rannela: *Yöuinti ja muita novelleja*. Otava, 2022.

MIKÄ? Raikas novellikokoelma nuorista elämän käännekohdissa pitää sisällään viisitoista napakkaa, muutamien sivujen mittaisia novelleja, jotka toimivat loistavasti yksinään, mutta kannesta kanteen luettuna muodostavat jatkumon, sillä novellien henkilöt kytkeytyvät tavalla tai toisella yhden tai useamman novellin henkilöihin ja tapahtumiin

KENELLE? 7.–9.-luokkalaisille lyhyemmän ja pidemmän novellin kirjoittamisen tueksi.

MITEN? Anna nuorille erilaisia tekstejä Terhi Rannelan kirjasta. Pyydä heitä lukemaan novellit ja samalla tarkastelemaan novellin rakennetta. Keskustelkaa novellista ja sen rakenteesta.

MIKSI? Tavoitteena on tarkastella novellin monipuolista rakennetta.

TEKSTIVIESTI

1. Lue Terhi Rannelan *Kauniita unia*, oman kullan kuvia -novelli. Novelli on rakennettu tekstiviesteistä kahden henkilön välillä. Kokeile kirjoittaa novelli samalla tyylillä.

PODCAST

2. Lue Terhi Rannelan *Kirjoja ja kuppi kuumaa* -podcast novelli. Tutustu myös podcastin ajatukseen: podcastit ovat verkossa julkaistuja äänitallenteita, joita verrataan usein radio-ohjelmiin, vaikka niitä ei lähetetä radiokanavilla. Mieti aihe kiinnostava aihe ja suunnittele, mitä haluaisit siitä sanoa. Kirjoita sitten lyhyt Podcast-novelli.

Riina Katajavuori: *Omakuvat*. Tammi, 2011.

MITÄ? Omakuvat-kokoelmassa vaihtelevat yksityiskohtiin kiinnittyvät omakuvat ja laajempaa maisemaa tavoittavat runot. Arkinen konkretia ja kokemuksen äärettömyys kohtaavat.

“Voisiko omaa kehoa kuvata kirjoittamalla, ilman pyrintöjä tai latauksia? Niin että vain kertoo, mitä näkee? Ehkä samalla tulisi kirjoittaneeksi jotain olennaista, vahingossa.“ (Riina Katajavuori: *Omakuvat*, Tammi 2011, Jälkisanat.)

Kokoelmassa vaihtelevat yksityiskohtiin kiinnittyvät omakuvat ja laajempaa maisemaa tavoittavat runot.

KENELLE? Nuorille, nuorille aikuisille ja aikuisille.

MITEN? Lukekaa Riina Katajavuoren teoksesta Omakuva-runoja. Tarkastelkaa runojen rakennetta ja keskustelkaa niistä. Miltä tuntuisi kirjoittaa runo omasta kuvasta?

MIKSI? Tavoitteena on tarkastella muutamia runoja teoksesta Omakuvat ja kirjoittaa Katajavuoren rakennetta hyödyntäen omanlaisia omakuva-runoja

OMAKUVA

1. Lue kirjasta runo OMAKUVA 1.4.2009 klo 22.14. Ota itsestäsi selfie tai valitse jokin olemassa oleva valokuva itsestäsi. Katso kuvaasi ja kokeile kirjoittaa samantyylinen runo itsestäsi.

Salmiakkia hampaankolossa, silmissä punoitusta, suu mutrulla, hampaat yhteen purrut, solisluiden välissä syvä kuoppa, kasvoilla (poskissa) pehmeää nukkaa. Korvat säännölliset pahkat. Tukassa punervaa kiiltoa.

OMA TILA

2. Lue kirjasta OMAKUVA 14.2.2010 laskiaissunnuntaina, ystävänpäivänä Karjalatalolla klo 9.06.

Valitse rauhallinen paikka. Kuuntele ympärillä olevia ääniä, kuuntele ajatuksiasi. Voit kirjata ylös asioita, tuntemuksia. Kokeile sitten kirjoittaa samantyylinen runo itsestäsi.

Pakoon. Pois. Yksin. Hiljaisuus. Vedenkeittimen humina, ilmastointiputkien rukous. Tietokoneen aallokko. Avaruus ei kosketa. Lumiaura kolhottaa. Traktori menee. Kastan posliinikukan. Ihminen ei ärry ilman ulkoisia tekijöitä. Ihmisellä on ärtynyt sielu. Tämä on nyt nähty.